

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie

Kierunek: teologia

Specjalność: kapłańska

Poziom: jednolite studia magisterskie

Nazwa przedmiotu:

LITURGIKA
(*Celebracja Eucharystii i innych sakramentów*)

Forma zajęć: ćwiczenia

Rok studiów: VI

Semestr: zimowy (11)

Wymiar: 30 godzin

Punkty ETCS: 3

Forma zaliczenia: zaliczenie z oceną

Prowadzący: ks. dr Andrzej Dudek

Koordinator sylabusu: ks. dr Andrzej Dudek

Wymagania wstępne:

Wiedza, umiejętności i kompetencje nabyte podczas zajęć z liturgiki, zwłaszcza na roku IV i V. Teologia sakramentalna w ogólności i szczegółowa odnośnie każdego sakramentu.

Cele:

Student znając historię, teologię i znaczenie pastoralne sakramentów, nabywa zdolność ich prawidłowego celebrowania. Zdobywa umiejętność przewodniczenia celebracji Eucharystii w języku polskim i łacińskim oraz celebracji wybranych sakramentów. Potrafi zinterpretować wskazania w duchu posłuszeństwa przepisom i w granicach *dozwolonej twórczości*. Rozumie troska o piękno wyposażenia kościoła i materialnych elementów celebracji (*ars celebrandi*). Praktyczne ćwiczenia łączenia obrzędów Mszy z innymi sakramentami.

Treści kształcenia:

- T_1. Chrzest – krytyczna lektura wprowadzenia pastoralnego i praktyczne zastosowanie wskazówek duszpasterskich.
- T_2. Pokazowe ćwiczenie udzielania Chrztu dziecku.
- T_3. Sakrament Pokuty i pojednania – krytyczna lektura wprowadzenia pastoralnego i praktyczne zastosowanie wskazówek duszpasterskich.
- T_4. Pokazowe ćwiczenie udzielania rozgrzeszenia.
- T_5. Sakrament namaszczenia chorych – krytyczna lektura wprowadzenia pastoralnego i praktyczne zastosowanie wskazówek duszpasterskich.
- T_6. Pokazowe ćwiczenie udzielania namaszczenia.
- T_7. Sakrament małżeństwa – krytyczna lektura wprowadzenia pastoralnego i praktyczne zastosowanie wskazówek duszpasterskich.
- T_8. Pokazowe ćwiczenie udzielania małżeństwa.
- T_9. Pogrzeb chrześcijański – krytyczna lektura wprowadzenia pastoralnego i praktyczne zastosowanie wskazówek duszpasterskich.
- T_10. Pokazowe ćwiczenie odprawiania egzekwii.
- T_11. Znaczenie i godność sprawowania Eucharystii.
- T_12. Struktura Mszy świętej oraz jej elementy i części.
- T_13. Różne formy sprawowania Mszy św.:
1. Msza św. z ludem;
 2. Msza koncelebrowana
 3. Msza święta, w której uczestniczy tylko jeden usługujący;
 4. Msza św. z udziałem dzieci i dla małych grup.
- T_14. *Ars celebrandi* - Troska przewodniczącego celebracji o przygotowanie, poprawność i piękno liturgii Mszy świętej – praktyczne wskazówki na podstawie OWMR:
1. Zadania przewodniczącego zgromadzenia eucharystycznego:
 - przewodniczyć celebracji;
 - stać na czele zgromadzonej wspólnoty;
 - kierować modlitwą zgromadzenia - modlić się w imieniu całego Ludu;
 - wypowiadać niektóre zachęty i pouczenia oraz formuły wprowadzające i kończące;
 - przewodniczyć w słuchaniu i posłudze słowa;
 - przewodniczyć zgromadzeniu w zakresie śpiewu;
 - doceniać znaczenie szat liturgicznych oraz decydować o stosowaniu okadzenia;
 - przyswoić sobie właściwy sposób i odpowiednią kulturę sprawowania liturgii mszalnej.
 2. Przygotowanie celebracji:
 - przygotowanie miejsca celebry;
 - przygotowanie liturgii w grupach - zespołach;
 - wybór odpowiedniego formularza i dobór różnych części Mszy św.;
 - ustalenie śpiewów mszalnych;
 - przygotowanie dalsze i bliższe celebransa (post eucharystyczny, strój, usposobienie duszy, ‘styl celebry’).
 3. Troska o poprawność i piękno celebracji:
 - Obrzędy wstępne:
 - wprowadzenie; podawanie intencji mszalnej; akt pokutny (różne formy, aspersiona); pamięć o świętym milczeniu.
 - Liturgia słowa:

- czytania (lektor, kantor, psalterzysta); homilia; Modlitwa wiernych.
 - Modlitwa eucharystyczna:
 - prefacje; wybór modlitwy eucharystycznej.
 - Obrzędy Komunii:
 - wprowadzenie do modlitwy „Ojcze nasz”; znak pokoju; przyjmowanie Komunii świętej (postawa wiernych, post eucharystyczny, Komunia drugi raz w tym samym dniu); dziękczynienie po Komunii św.; puryfikacja naczyń.
 - Obrzędy zakończenia:
 - ogłoszenia; „słowo życia” przed błogosławieństwem; uroczyste formy błogosławieństw i modlitwa nad ludem.
- T_15. Spotykane nadużycia i niewłaściwości w poszczególnych częściach Mszy św. oraz o binacji i trynacji.
- T_16. O metodzie uczestnictwa we Mszy św.
- T_17. O celebracji Mszy św. w języku łacińskim według Listu apostolskiego Motu proprio *Summorum Pontificum* papieża Benedykta XVI z 2007 r. (Missale Romanum, Editio Typica 1962).
- T_18. Kult Eucharystii poza Mszą świętą.

Efekty kształcenia:

Po zakończeniu wykładów i zaliczeniu przedmiotu student zdobywa wiedzę i przede wszystkim umiejętności:

- E_1: potrafi scharakteryzować zasady sprawowania sakramentów (TMA_W11)
- E_2: określa i wyjaśnia sens poszczególnych gestów i czynności (TMA_W03; TMA_W15)
- E_3: zna aktualną strukturę liturgii poszczególnych sakramentów i sakramentaliów w liturgii rzymskiej (TMA_W06, TMA_U15)
- E_4: potrafi przygotować mystagogiczne wytłumaczenie całej celebracji i poszczególnych elementów w sakramentach (TMA_U15)
- E_5: rozumie ścisły związek sprawowanej liturgii sakramentów i sakramentaliów ze swoim uczestnictwem w celebracji liturgicznej (TMA_U10; TMA_U06; TMA_K02)
- E_6: potrafi dokonać analizy teologiczno-liturgicznej wybranych tekstów (TMA_U01; TMA_U02; TMA_U04)
- E_7: potrafi publicznie zaprezentować zdobytą wiedzę w zakresie liturgii sakramentów i sakramentaliów (TMA_U15; TMA_K07)
- E_8: świadomie i owocnie uczestniczy w rzymskiej liturgii sakramentów i sakramentaliów (TMA_K01)

Metody i narzędzia dydaktyczne:

- M_1. Wykład informacyjny.
- M_2. Wspólna lektura i analiza wybranych tekstów.
- M_3. Przekaz multimedialny i praktyczny *sztuki celebrowania sakramentów*.
- M_4. Dyskusja i wspólne szukanie odpowiedzi na rodzące się pytania

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

1. bieżąca obserwacja studentów i weryfikacja efektów kształcenia
2. kolokwium pisemne z części teoretycznej

3. praktyczne zaliczenie sakramentu Chrztu
4. praktyczne zaliczenie celebracji Mszy w j. łacińskim i polskim
5. omówienie wybranej lektury

Student otrzymuje zaliczenie z pozytywną oceną, gdy:

1. był obecny na ćwiczeniach (dopuszcza się 2 nieobecności);
2. przygotował prace pisemne na ustalony temat z zakresu historii liturgii sakramentów lub sakramentaliów;
3. wykazał się znajomością zadanej lektury dodatkowej
4. zaliczył końcowy egzamin praktyczny

Literatura:

Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego (2002);
Instrukcja Redemptionis Sacramentum. O tym, co należy zachowywać, a czego unikać w związku z Najświętszą Eucharystią, Poznań 2004;
Missale Romanum, ed. typica; *Mszał rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2012;
Zbiór Mszy o NMP, Poznań 1998;
Lekcjonarz mszalny, t. I-VII., Poznań 1972-2004,
Lekcjonarz do Mszy o NMP, Poznań 1998;

Wprowadzenia teologiczno-pastoralne zamieszczone w następujących księgach liturgicznych:

Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, wydanie trzecie, Katowice 1992;
Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, wydanie drugie, Katowice 1996;
Sakrament chorych. Obrzędy i duszpasterstwo, wydanie drugie poprawione, Katowice 1995;
Obrzędy sakramentu małżeństwa dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, wydanie trzecie według drugiego wydania wzorcowego, Katowice 1996;
Obrzędy pogrzebu dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, wydanie drugie uzupełnione, Katowice 1998;
Dodatek do Obrzędów pogrzebu (Obrzędy pogrzebu związane z kremacją zwłok. Obrzęd złożenia urny w grobie), Katowice 2010;
 SORRENTINO A., *Sztuka przewodniczenia celebracjom liturgicznym. Praktyczne wskazania dla kapłanów*, Kraków 2001;
 MARINI P., *Liturgia i piękno. Nobilis pulchritudo*, Pelplin 2001.

Literatura uzupełniająca:

Ceremoniarz papieski (Piero Marini). *Rozmowy o liturgii przeprowadzili Dominique Chivot i Vincent Cabanac*, św. Jacek, Katowice 2010.
 CZERWIK S., *Liturgia - działanie Boskie i ludzkie. Posłuszeństwo wobec sacrum przewodniczącego i osobista „twórczość” przewodniczącego celebracji*, „Znak” 546 (2000) n. 11, s. 76-92.
 CZERWIK S., *Śludzy Chrystusa – szafarze Bożych misteriów. Konferencje rekolekcyjne do Biskupów Polskich* (2003), Kielce 2004.
 LIJKA K., *Sztuka celebrowania liturgii*, „Studia Gnesnesia” 25 (2011), s. 225-240.
 MARINI P., *Jak celebrować eucharystię?* (Zeszyty Formacji Duchowej 64), Salwator, Kraków 2014, ss. 102.

